Euroopa Parlament
2019-2024

Kalanduskomisjon

2023/2027(INI)

2.10.2023

RAPORTI PROJEKT

ebaseadusliku kalapüügi mõju kohta toiduga kindlustatusele ja Euroopa Liidu rolli kohta
(2023/2027(INI))

Kalanduskomisjon

Raportöör: Nuno Melo

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 7

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ebaseadusliku kalapüügi mõju kohta toiduga kindlustatusele ja Euroopa Liidu rolli kohta
(2023/2027(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni 2022. aasta uuringut „Study on the legal framework and enforcement systems of Member States for obligations and sanctions to citizens for infringements of the IUU Regulation“ (Liikmesriikide õigusraamistikud ja jõustamissüsteemid, mis käsitlevad kohustusi ja karistusi kodanikele ETR-kalapüügi määrusest tulenevate eeskirjade rikkumise eest),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 26. septembri 2022. aasta eriaruannet nr 20/2022 „ELi meetmed ebaseadusliku kalapüügi vastu võitlemiseks. Kontrollisüsteemid on paigas, kuid neid on nõrgestanud liikmesriikide ebaühtlane kontroll ja sanktsioonid“, milles käsitletakse ELi poliitikat ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi (ETR-kalapüügi) vastu võitlemiseks,

– võttes arvesse ÜRO 1982. aasta mereõiguse konventsiooni,

– võttes arvesse ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni 1995. aasta kokkulepet, millega ergutatakse avamerekalalaevu täitma rahvusvahelisi kaitse- ja majandamiseeskirju,

– võttes arvesse ÜRO 1995. aasta kalavarude kokkulepet,

– võttes arvesse 1995. aasta ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) vastutustundliku kalapüügi juhendit,

– võttes arvesse FAO 2001. aasta rahvusvahelist tegevuskava ETR-kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks,

– võttes arvesse FAO 2009. aasta lepingut sadamariikide võetavate meetmete kohta ETR-kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks,

– võttes arvesse FAO 2014. aasta vabatahtlikke suuniseid lipuriigi tegevuse kohta,

– võttes arvesse ELi ETR-kalapüügi koalitsiooni 2021. aasta detsembri aruannet „Seafood traceability: Aligning RFMO catch documentation schemes to combat IUU fishing“ (Piirkondlike kalandusorganisatsioonide püügidokumentide süsteemide ühtlustamine ETR-kalapüügi vastu võitlemiseks),

– võttes arvesse turgude nõuandekomisjoni ja kaugpüügi nõuandekomisjoni 21. aprilli 2023. aasta ühist nõuannet vajaduse kohta liikmesriikidevahelise ühtlustatud impordikontrolli järele, et vältida ETR-kalapüügi saaduste sisenemist Euroopa Liidu turule,

– võttes arvesse FAO 2023. aasta juhenddokumenti „Advancing end-to-end traceability – Critical monitoring events and key data elements on capture fisheries and aquaculture value chains“ (Jälgitavuse edendamine kogu väärtusahela ulatuses – kriitilised jälgitavuse sündmused ja peamised andmeelemendid kalapüügi ja vesiviljeluse väärtusahelates),

– võttes arvesse FAO 2023. aasta tehnilisi suuniseid „Implementation of the International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing – 1. Methodologies and indicators for the estimation of the magnitude and impact of illegal, unreported and unregulated fishing: 1.1 Principles and approaches“, (Rahvusvaheline tegevuskava ETR-kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks – 1. Metoodikad ja näitajad, millega hinnata ETR-kalapüügi ulatust ja mõju_ põhimõtted ja lähenemisviis),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

– võttes arvesse kalanduskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et EL on kalanduses oluline ülemaailmne osaleja nii oma kalalaevastiku tõttu (umbes 73 000 laeva) kui ka maailma suurima kalandustoodete importija positsiooni tõttu (peaaegu 70 % ELis tarbitavatest mereandidest imporditakse, mis moodustab 34 % kogu maailma kaubandusest), ning seega on ELil keskne roll ETR-kalapüügi vastases võitluses kogu maailmas;

B. arvestades, et ELi kalandussektor annab otseselt tööd 124 000 kalurile ja teenib igal aastal 6,3 miljardit eurot tulu;

C. arvestades, et EL oli võtnud kohustuse täita kestliku arengu eesmärk 14.4, milleks oli ETR-kalapüügi lõpetamine 2020. aastaks;

D. arvestades, et ETR-kalapüügi määruse[1] artikliga 12 keelatakse ETR-kalapüügist saadud kalandustoodete import;

E. arvestades, et neljal kolmandal riigil on praegu punane kaart ja kaheksal riigil kollane kaart; arvestades, et ühe suure mereandide tootja, nimelt Hiina Rahvavabariigi suhtes ei ole ETR-kalapüügi määruse kohaseid menetlusi aga kunagi kohaldatud, ehkki on olulisi tõendeid Hiina märkimisväärse ja kasvava osalemise kohta ETR-kalapüügis;

F. arvestades, et ELil on tugev kalandusalaste õigusaktide raamistik, sealhulgas meetmed, millega parandada ETR-kalapüügi vastu võitlemiseks seire-, inspekteerimis-, kontrolli- ja järelevalvesuutlikkust;

G. arvestades, et Euroopa Merendus- ja Kalandusfond toetas seire-, kontrolli- ja jõustamistegevust, eraldades selleks kokku 580 miljonit eurot;

H. arvestades, et Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 20/2022 jõuti järeldusele, et kontrollisüsteeme on nõrgestanud liikmesriikide ebaühtlane kontroll ja sanktsioonid;

[1] Nõukogu 29. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1005/2008, millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks ning muudetakse määrusi (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1936/2001 ja (EÜ) nr 601/2004 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 1093/94 ja (EÜ) nr 1447/1999 (ELT L 286, 29.10.2008, lk 1).

I. arvestades, et ETR-kalapüügi sertifikaatide digiteerimine CATCH IT-süsteemi kaudu vähendab pettusel põhineva impordi võimalusi;

J. arvestades, et ebaseaduslikust kalapüügist saadud tooted ohustavad Euroopa Liidu kodanike toiduga kindlustatust;

1. kinnitab veel kord, et EL ja selle liikmesriigid peavad jätkama ETR-kalapüügi suhtes nulltolerantsi, kohaldades seda lähenemisviisi võrdselt kõigi riikide suhtes, olenemata nende suurusest, ning edendama säästvat kalapüüki, et võidelda ülepüügi vastu ja tagada toiduga kindlustatus;

2. nõuab ELi suuniste kohaldamist, et määrata kindlaks, kuidas kõige paremini parandada ELi ETR-kalapüügi määruse rakendamist liikmesriikides, kes ei järgi määruse nõudeid, ja kuidas kõige paremini kontrollida iga kahe aasta tagant esitatavates aruannetes esitatud teavet;

3. julgustab liikmesriike eraldama piisavalt suutlikkust ja vahendeid, et tagada impordikontrolli tõhus rakendamine;

4. rõhutab, et komisjon peab pakkuma piisavat tuge riiklikele ametiasutustele, kes vastutavad mereandide impordi kontrollimise eest, märkides, et selle toetuse raames võiks võimaluse korral koostada loetelu kolmandates riikides kohaldatavatest majandamis- ja kaitsemeetmetest ning jagada üksikasjalikku teavet puuduste kohta, mis on tuvastatud ELi ETR-kalapüügi määruse rakendamisel seoses kolmandate riikidega;

5. rõhutab, et komisjon peab koos Euroopa Kalanduskontrolli Ametiga ja tihedas koostöös liikmesriikidega täiendavalt toetama riiklikke ametiasutusi selles osas, kuidas ETR-kalapüügi määrust kõige paremini rakendada, kasutades selleks suuniseid, heade tavade vahetamist, koolitust jms;

6. julgustab komisjoni jätkama jõupingutusi impordikontrollimenetluste, sealhulgas püügisertifikaatide kontrolli, riskipõhise lähenemisviisi ja kontrollide järjepidevaks kohaldamiseks ja rakendamiseks kogu ELis;

7. tuletab komisjonile meelde, et impordikontrolle tuleb kõigis liikmesriikides ühtlustada, et vältida ETR-kalapüügi toodete sisenemist ELi turule;

8. julgustab komisjoni tegutsema selle nimel, et CATCH IT-süsteem oleks täielikult toimiv ja et liikmesriikide ametiasutused oleksid selle kasutamisega täielikult kursis kahe aasta jooksul pärast läbivaadatud kalanduskontrolli määruse artikli 4 kohaldamise kuupäeva;

9. palub komisjonil tagada piisavad inimressursid, et tagada eelnimetatud IT-süsteemi kiirem ja tõhusam kasutuselevõtt liikmesriikides;

10. väljendab heameelt uue CATCH IT-süsteemi loomise üle läbivaadatud kalanduskontrolli määrusega;

11. julgustab lisama CATCH IT-süsteemi järgmistesse versioonidesse kiiresti põhjalikumad riskikriteeriumid ja andmete ristkontrollid, nagu on soovitanud kaugpüügi nõuandekomisjon; on seisukohal, et tagamaks nn võidujooks tippu, peab komisjon

tagama, et CATCHis kohaldatav riskihindamine oleks vähemalt sama põhjalik kui liikmesriikides, kus püügisertifikaatide kontrollimiseks on juba olemas elektrooniline süsteem; on seisukohal, et vahepeal peab komisjon tagama CATCHi ja riiklike IT-süsteemide koostalitlusvõime, suurendamata seejuures ettevõtjate koormust;

12. nõuab tungivalt, et komisjon suurendaks merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadis töötajate arvu, kes tegelevad ookeanide majandamise ning ETR-kalapüügi valdkonnaga;

13. julgustab liikmesriike tagama, et CATCH IT-süsteemi õigusliku vastuvõtmise ettevalmistamiseks kehtestataks vajalikud menetlused ning et süsteem oleks võimalikult kiiresti kasutusvalmis;

14. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tugevdaksid oma kontrollisüsteeme ebaseaduslike kalandustoodete impordi vältimiseks ja võtaksid vajalikke meetmeid;

15. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kohaldaksid ebaseadusliku kalapüügi suhtes hoiatavaid karistusi;

16. palub, et komisjon ja liikmesriigid hoiduksid andmast soodustingimustel turulepääsu riikidele, kes on seotud ETR-kalapüügi tavadega ja raskete tööalaste rikkumistega; on seisukohal, et EL peaks püüdma luua ELis toodetud mereandidele ja kolmandates riikides toodetud mereandidele tõeliselt võrdsed tingimused; on seisukohal, et autonoomset tariifikvootide vahendit tuleks kasutada üksnes juhtudel, kui mereandide tarned ELi turgudele on ebapiisavad, ning et seda ei tohiks kasutada ETR-kalapüügist saadud toodete importimiseks ega ELis toodetud kaupade hindade survestamiseks;

17. julgustab liikmesriike parandama rutiinset ja õigeaegset teabevahetust, sealhulgas tagasilükatud saadetiste kohta, mis võimaldab ametiasutustel õigusakte paremini kohaldada ja jõustada; toonitab, et sadamariigi meetmeid käsitlev leping võib selles valdkonnas abiks olla;

18. rõhutab, et mitmepoolsed püügidokumentide süsteemid, mille on välja töötanud ja kokku leppinud piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide lepinguosalised ja koostööd tegevad kolmandad riigid ning mis nõuavad saadetiste kohta olulise teabe registreerimist ja edastamist kogu tarneahela ulatuses, on osutunud tõhusaks vahendiks jälgitavuse parandamisel ja ETR-kalapüügi vastasele võitlusele kaasaaitamisel;

19. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Euroopa Liit (EL) on ainulaadses olukorras, olles üks tähtsamaid ülemaailmseid kalanduses osalejaid, seda nii tänu oma ulatuslikule püügile ookeanidel kui ka kalandustoodete esmase importija positsiooni tõttu. ELi lipu all on ligikaudu 73 000 laeva ja liidu impordimäär on muljetavaldav – peaaegu 70 % tarbitavatest mereandidest tuleb välismaalt. Seega ei saa alahinnata ELi mõju ülemaailmsetele kalandustavadele. Turgu valitsev seisund tähendab, et ELil on ka suur vastutus sektori kestlike tavade määratlemise ja toetamise eest.

ÜRO mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) osalisena ja mitme muu olulise rahvusvahelise lepingu osalisena on ELil alati olnud kohustus kaitsta mereressursse. Nende sätetes rõhutatakse, et kõigil riikidel on kohustus tagada mere säästev majandamine ja teha selle ühise eesmärgi saavutamiseks koostööd.

Ebaseaduslik, teatamata ja reguleerimata kalapüük (ETR-kalapüük) kujutab endast suurt ohtu mereökosüsteemidele, kalapüügist sõltuvate kogukondade sotsiaal-majanduslikule heaolule, kalandussektori ülemaailmsele mainele ja rahvusvahelistele jõupingutustele ookeanide majandamise parandamiseks.

Majanduslike tagajärgede tase on ilmne, kui võtta arvesse sektori tohutut tööhõivet rannikukogukondades – rohkem kui 124 000 otsest töökohta – ja märkimisväärset tulu, mida see annab ELi riigikassale – 6,3 miljardit eurot aastas. ETR-kalapüügist saadud toodete turuletoomine ohustab seda majanduslikku panust. Ebaseaduslik tegevus mitte ainult ei võta riikidelt tulu, vaid nõuab ka suuremaid kulutusi ETR-kalapüügi vastu võitlemiseks võetavatele seire-, inspekteerimis- ja kontrollimeetmetele.

Kuna Euroopa Liidul on ülemaailmsel mereandide turul keskne roll, on tal ka ainulaadsed võimalused, et kujundada rahvusvaheliselt kestlikke püügitavasid ja näidata teistele teed. ELi pühendumus kalandussektori kestlikkusele ei ole üksnes majanduslik või keskkonnaalane küsimus, see on toiduga kindlustatuse küsimus. Kuna suurem osa mereandidest imporditakse, on selle impordi kestliku ja seadusliku hankimise tagamine äärmiselt oluline liidu kodanike tervise ja heaolu jaoks.

Kuigi ELil on tugev õigusraamistik – näiteks eraldati Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist seire- ja kontrollitegevuse toetamiseks 580 miljonit eurot, on probleemid siiski alles. Euroopa Kontrollikoda rõhutas oma 2022. aasta aruandes, et liikmesriikide kontrollid ja sanktsioonid on ebajärjekindlad, ning tõi esile süsteemi puudused, mis tuleb kiiresti kõrvaldada.

ELi jaoks on edasised sammud mitmetahulised. ETR-kalapüügi sertifikaatide digiteerimine IT-süsteemi CATCH kaudu on paljulubav samm õiges suunas. Selle süsteemi eesmärk on vähendada petturlikku importi ja tagada rangem vastavus ELi eeskirjadele.

Lisaks on äärmiselt tähtis edendada tihedamat koostööd kolmandate riikidega, kellest paljud on olulised mereandide tootjad. Need partnerlused tagavad, et imporditud tooted vastavad ELi rangetele standarditele ning et bloki suhtumist ETR-kalapüüki jagatakse kogu maailmas.

ELi kaardisüsteem on osutunud kasulikuks: praegu on neljas kolmandas riigis punane kaart ja kaheksas riigis kollane kaart. Ühe suurima mereandide tootja, Hiina Rahvavabariigi suhtes ei

ole ETR-kalapüügi eeskirju aga kunagi kohaldatud, ehkki on olulisi tõendeid Hiina märkimisväärse ja kasvava osalemise kohta ETR-kalapüügis.

Kuna ETR-kalapüügiga tegelevad ettevõtjad otsivad kehtivates raamistikes pidevalt lünki, on oluline, et EL säilitaks dünaamilise ja ennetava lähenemisviisi, et kaitsta oma pühendumust säästvale kalapüügile ja ülemaailmsele toiduga kindlustatusele.

ELil on kohustus juhtida ETR-kalapüügi vastast võitlust. Seda tehes saab ta tagada mitte ainult oma mereökosüsteemide tuleviku ja nendest tulenevad elatusvahendid, vaid ka tugevdada oma positsiooni säästvate ja vastutustundlike kalapüügitavade ülemaailmse toetajana. Selleks on äärmiselt oluline, et EL ja liikmesriigid jätkaksid mitmete meetmete rakendamist ja eelkõige edendaksid kogu maailmas järgmisi meetmeid:

- Edendada nulltolerantsi ETR-kalapüügi suhtes, tagades võrdse kohtlemise kõikidele riikidele, olenemata nende suurusest, ning edendada säästvat kalapüüki, võidelda ülepüügi vastu ja tagada toiduga kindlustatus.

- Rakendada liikmesriikides ühtlustatud impordikontrolle, et vältida ETR-kalapüügist saadud toodete sisenemist ELi turule.

- Ärgitada komisjoni tagama, et CATCH IT-süsteem oleks täielikult toimiv ja et liikmesriikide ametiasutused oleksid selle kasutamisega põhjalikult kursis kaks aastat pärast läbivaadatud kalanduskontrolli määruse rakendamist.

- Tagada piisavad inimressursid, et edendada CATCH IT-süsteemi kiiremat ja tõhusamat rakendamist liikmesriikides.

- Suurendada merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi töötajate arvu ookeanide majandamise ja ETR-kalapüügi valdkonnas.

- Tugevdada kontrollisüsteeme ja liikmesriikides vastu võetud vajalikke meetmeid, et takistada ebaseaduslikust kalapüügist saadud toodete importi.

- Nõuda tungivalt, et liikmesriigid kohaldaksid ebaseadusliku kalapüügi suhtes heidutavaid karistusi.

- Hoiatada komisjoni ja liikmesriike, et nad hoiduksid andmast soodustingimustel turulepääsu riikidele, kes on seotud ETR-kalapüügi ja tõsiste tööalaste rikkumistega.

- Julgustada liikmesriike parandama rutiinset ja õigeaegset teabevahetust, sealhulgas tagasilükatud saadetiste kohta, et ametiasutused saaksid tõhustada õigusaktide täitmist; rõhutada, et sadamariigi meetmeid käsitlev leping võib selles valdkonnas abiks olla.

- Rõhutada, et piirkondlike kalandusorganisatsioonide poolt välja töötatud ja kokku lepitud püügi sertifitseerimissüsteemid, mis nõuavad saadetiste olulise teabe registreerimist ja edastamist kogu tarneahela ulatuses, on tõestatud vahendid jälgitavuse parandamiseks ja ETR-kalapüügi vastasele võitlusele kaasaaitamiseks.